

ძაღლისებრების (*Canidae*) მიერ სივრცის გამოყენება ჭაჭუნას აღკვეთილში

გიორგი დეკანოიძე

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
საბუნებისმეტყველო მეცნიერებებისა და მედიცინის ფაკულტეტზე მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად

ეკოლოგია

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ნათია კოპალიანი, სრული პროფესორი

თანახელმძღვანელი: დავით დეკანოიძე, მკვლევარი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2022 წელი

სარჩევი:

აბსტრაქტი	3
Abstract	4
შესავალი	6
საკვლევე ტერიტორიის აღწერა	10
მეთოდები	13
მიღებული შედეგები	16
მიღებული შედეგების განხილვა	29
დასკვნა	35
მადლობა	37
გამოყენებული ლიტერატურა	38
დანართი	44

აბსტრაქტი

ჩვენი მიზანი იყო შეგვესწავლა ძაღლისებრების (Canidae) და სხვა მტაცებლების მიერ ჰაბიტატების გამოყენება ჭაჭუნას აღკვეთილში და იმ ფაქტორების გამოვლენა, რომელიც შესაძლოა მოქმედებდეს მათ განაწილებაზე სივრცესა და დროში.

კვლევამ აჩვენა, რომ ჭაჭუნას აღკვეთილსა და მის შემოგარენში ძაღლისებრთა მტაცებლები კონკურენციის თავიდან ასარიდებლად იყენებენ ან სხვადასხვა ჰაბიტატებს, ან ერთსა და იმავე ჰაბიტატს, ოღონდ სხვადასხვა დროს.

ფოტომახეების მონაცემების მიხედვით ძაღლისებრებიდან ყველაზე მეტჯერ დაფიქსირდნენ და ყველა სეზონის განმავლობაში ყველაზე მეტად აქტიურები იყვნენ ტურები, შემდეგ მგლები, ხოლო მელა ყველაზე ნაკლებად აქტიურობდა იქ, სადაც ტურის გადაღების სიხშირე მაღალი იყო. ფოტომახეებმა ტურა და მგელი ყველა სეზონზე დააფიქსირეს, მაგრამ გადაღების სიხშირე ყველაზე მაღალი იყო გაზაფხულზე. გადაღების შედარებით მაღალი სიხშირე გააფხულის პერიოდში დამოკიდებულია აღკვეთილის ტერიტორიაზე შინაური საქონლის- ძროხებისა და ცხვრების სიმრავლესთან.

ფოტომახეებმა გადაიღეს ძაღლები გაზაფხულსა და შემოდგომაზე, მათი გადაღება დაკავშირებული იყო ცხვრის ფარებთან და ნადირობასთან, შესაბამისად ისინი აქტიურობდნენ დღის საათებში ადამიანთან ერთად.

მგლის გადაღების სიხშირეზე სარწმუნო გავლენა ქონდა ჭალის სიახლოვეს, ხოლო ტურის შემთხვევაში სხვადასხვა ჰაბიტატების სიახლოვე სარწმუნო გავლენას არ ახდენდა მათი გადაღების სიხშირეზე. ტურის გადაღების სიხშირეზე სარწმუნო გავლენა ქონდა მაჩვის შეხვედრის სიხშირეს. თუმცა ტურისა და მაჩვის დღე-ღამური აქტივობის საათები განსხვავდებოდა. ძაღლისებრების გადაღების სიხშირეების დარუკების საშუალებით გამოიკვეთა სივრცეში განაწილების პატერნები: იქ, სადაც და როცა აქტიური იყო მგელი, ტურა ნაკლებად აქტიურობდა. ჩვენმა კვლევამ აჩვენა, რომ ჭაჭუნას აღკვეთილი

საინტერესო ტერიტორიაა ერთი გილდიის მტაცებლების კონკურენციის შესწავლისთვის, ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში.

Abstract

Our goal was to study the use of habitats by Canidae and other predators in Chachuna managed reserve and to identify the factors that may affect their spatial and temporal distribution.

The research has shown that in Chachuna reserve and its surroundings, to avoid competition Canidae predators are allocated in the following way: They either use different habitats or use the same habitats but at different times.

According to data from wildlife camera traps, from the Canidae family the most frequently captured and the most active genus was a jackal, which was followed by a wolf, while fox was captured the most rarely.

Jackals and wolves were captured through all seasons, but the frequency of their capturing was the highest in spring. The high frequency of capturing during the spring season can be explained by an abundance of domestic animals, such as cows and sheep.

Wildlife camera traps also captured dogs in the reserve during the spring and autumn seasons. This can be explained by sheep herds and hunting as dogs are active during day hours when they're with humans.

Jackals and wolves were active in the study area for 24 hours a day, although the maximum activity during the day was observed from 6 pm to 12 am.

The study has shown that the frequency of capturing wolves was highly affected by the proximity of floodplains, as for jackals the proximity of different habitats didn't have a significant effect on the frequency of capturing, but the latter is highly affected by the frequency of a badger capturing. However, the activity hours for jackals and badgers is different, which means that for this smaller predator (badger), the best way to avoid the aggression from a mezopredator (jackal),

is to arrange its daily activity hours in a way so that it's not in line with the day-night activity hours of mesopredators.

The mapping of Canidae capturing frequency has shown that in the habitats and during the season, when the frequency of capturing wolves is relatively high, jackals aren't captured at all, or the frequency of capturing this predator is lower.

Our research showed that Chachuna managed reserve with surroundings is the suitable territory for the study intraguild competition.